

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО

**Методичні рекомендації
до виконання курсової роботи
для здобувачів вищої освіти
спеціальності 076 "Підприємництво та торгівля"
освітньої програми "Підприємництво та торгівля"
другого (магістерського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2025**

УДК 334.72:364.2(072.034)

C70

Укладач М. М. Салун

Затверджено на засіданні кафедри підприємництва, торгівлі та туристичного бізнесу.

Протокол № 2 від 04.09.2024 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Соціальне підприємництво [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до виконання курсової роботи для здобувачів вищої освіти спеціальності 076 "Підприємництво та торгівля" освітньої програми "Підприємництво та торгівля" другого (магістерського) рівня / уклад. М. М. Салун. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2025. – 21 с.

Викладено тематику, методику написання й основні вимоги до оформлення курсової роботи. Подано послідовність рецензування та захисту, критерії оцінювання знань здобувача вищої освіти під час виконання й захисту курсової роботи.

Рекомендовано для здобувачів вищої освіти спеціальності 076 "Підприємництво та торгівля" освітньої програми "Підприємництво та торгівля" другого (магістерського) рівня.

УДК 334.72:364.2(072.034)

© Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2025

Вступ

Навчальним планом підготовки магістрів за освітньою програмою "Підприємництво та торгівля" передбачено виконання курсової роботи, що інтегрує знання з навчальних дисциплін професійного циклу й закріплює здобуття певних практичних навичок щодо організації соціального підприємництва та ведення соціально відповідального бізнесу.

Навчальну дисципліну "Соціальне підприємництво" розроблено в межах науково-освітнього проєкту AUF "Formation à l'Entrepreneuriat social à l'Université" ("Навчання соціальному підприємництву в університеті").

Виконання курсової роботи з навчальної дисципліни "Соціальне підприємництво" можна розглядати як своєрідний тренінг, за допомогою якого здобувач вищої освіти проходить стажування щодо проведення науково-практичного дослідження, грамотного і логічного викладення матеріалу, аргументованого і зрозумілого висвітлення власної думки, застосування теоретичних знань для практичного виконання конкретних завдань соціального підприємництва тощо.

Метою курсової роботи є поглиблення і закріплення спеціальних знань здобувачів вищої освіти в підприємницькій сфері, розвиток навичок здійснення аналітичної роботи, самостійного дослідження теоретичних і прикладних аспектів з певної теми, творчого використання літературних джерел, а також узагальнення практичного матеріалу та логічного викладення інформації.

Основною вимогою до розроблення ініціатив соціального підприємництва є наявність позитивного соціального та/або економічного ефекту від їх використання.

Основні завдання курсової роботи: підбір, систематизація та аналіз теоретичної і аналітичної інформації в межах об'єкта та предмета дослідження; виявлення причин виникнення певних економічних явищ, з'ясування їх впливу на об'єкт і предмет дослідження; використання сучасних методичних підходів до оцінювання вибраної сфери діяльності підприємства; розроблення пропозицій щодо розв'язання виявлених проблем діяльності підприємницької структури з урахуванням зарубіжного досвіду.

Курсова робота дозволяє виявити загальний рівень здобутих теоретичних знань і практичних навичок, уміння застосовувати їх у процесі виконання конкретних завдань соціального підприємництва. Курсова робота відображає результати самостійного дослідження, у межах якого здобувач вищої освіти має показати вміння грамотно, належним чином

викладати власні думки, аргументувати запропоновані рекомендації, користуватися як загальноприйнятною економічною, так і спеціальною економічною термінологією.

Компетентності, якими здобувачі вищої освіти мають оволодіти в результаті написання курсової роботи, наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формують освітній компонент

Результати навчання	Компетентності, якими має оволодіти здобувач вищої освіти
РН1	ЗК1
РН3	ЗК3
РН4	ЗК4
РН5	ЗК5
РН6	ЗК6
РН9	СК3
РН12	СК6

Примітка.

ЗК1. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК3. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК5. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

СК3. Здатність до ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання в сфері підприємництва, торгівлі.

СК6. Здатність формувати соціально відповідальний бізнес, систему соціального підприємництва на основі цілей сталого розвитку держави та територіальних громад.

РН1. Адаптуватися та проявляти ініціативу і самостійність в ситуаціях, які виникають в професійній діяльності.

РН3. Розробляти заходи матеріального і морального заохочення та застосовувати інші інструменти мотивування персоналу й партнерів для досягнення поставленої мети.

РН4. Застосовувати бізнес-комунікації для підтримки взаємодії з представниками різних професійних груп.

РН5. Професійно, в повному обсязі й з творчою самореалізацією виконувати поставлені завдання у сфері підприємництва та торгівлі.

РН6. Вміти розробляти та впроваджувати заходи для забезпечення якості виконуваних робіт і визначати їх ефективність.

РН9. Розробляти і приймати рішення, спрямовані на забезпечення ефективності діяльності суб'єктів господарювання у сфері підприємницької та торговельної діяльності.

РН12. Визначати, аналізувати поточні цілі сталого розвитку країни, територіальних громад, формувати на їх основі новаторські бізнес-ідеї соціального підприємництва, впроваджувати систему соціальної відповідальності бізнесу.

1. Основні етапи виконання курсової роботи

Виконання здобувачем вищої освіти курсової роботи передбачає послідовну реалізацію таких етапів:

вибір теми й об'єкта дослідження. Тематику курсової роботи вибирають відповідно до визначених, нерозв'язаних проблем у соціальній сфері, які можливо усунути повністю або частково за допомогою організації спеціалізованої підприємницької структури;

вивчення літератури за темою. Відповідно до поставлених завдань курсової роботи здобувач вищої освіти підбирає та вивчає відповідні літературні джерела і складає бібліографію. У процесі вивчення літератури слід вибирати літературні джерела, які безпосередньо стосуються теми роботи, є найбільш цінними та корисними для виконання завдань дослідження. На літературні джерела в роботі формують посилання;

складання плану роботи. Попереднє ознайомлення з досліджуваною проблемою за літературними джерелами є основою для складання плану курсової роботи. План курсової роботи здобувач вищої освіти складає самостійно і погоджує його з керівником (викладачем кафедри). У подальшому план можна уточнювати, залишаючи основне завдання роботи незмінним. У процесі складання плану, а також у подальшій співпраці керівник надає здобувачу вищої освіти наукову і методичну допомогу, вносить певні корективи до плану, надає рекомендації про доцільність висвітлення того чи іншого питання в контексті вибраної теми;

написання та оформлення роботи. У процесі написання окремих розділів здобувач вищої освіти подає їх керівнику на перевірку, виправляє та вносить доповнення в разі потреби; звітує перед керівником про готовність роботи. Обговорення проблемних питань із керівником курсової роботи проводять на індивідуальних консультаціях відповідно до затвердженого розкладу;

подання курсової роботи керівнику для рецензування. Завершену курсову роботу здобувач вищої освіти підписує на титульному аркуші із зазначенням дати завершення роботи та подає в установлений строк на кафедру. Керівник, який здійснює рецензування та оцінювання якості виконання роботи, робить висновок щодо допуску її до захисту, за потреби формує зауваження;

захист курсової роботи передбачає написання доповіді, що розкриває зміст ідеї соціального підприємництва, а також оформлення ілюстративного матеріалу. У виступі здобувач вищої освіти має відобразити: результати проведеного аналізу за вибраною темою, конкретні пропозиції щодо розв'язання проблеми або напрями вдосконалення відповідних процесів з обґрунтуванням можливості їх реалізації в реальних умовах.

2. Загальна структура курсової роботи

Структура курсової роботи така:

титульний аркуш;

зміст;

резюме (вступ);

проектна частина;

аналітична частина;

висновки;

список використаних джерел;

додатки.

Титульний аркуш курсової роботи має містити інформацію про університет, кафедру, навчальну дисципліну, тему курсової роботи, прізвище й ініціали здобувача вищої освіти, курс, номер академічної групи, науковий ступінь, учене звання, прізвище та ініціали керівника курсової роботи, дату подання на перевірку (день, місяць, рік), науковий ступінь, учене звання, прізвище та ініціали членів комісії із захисту курсової роботи, оцінку за захист курсової роботи, дату захисту курсової роботи.

Приклад оформлення титульного аркуша наведено в додатку А.

Зміст є основою курсової роботи. Здобувач вищої освіти складає його самостійно, але обов'язково погоджує з керівником курсової роботи. Зміст відтворює назви розділів, підрозділів тощо, які розкривають тему курсової роботи, із зазначенням номерів сторінок, на яких їх розміщено. Зміст курсової роботи (ініціативи соціального підприємництва) має складатися з переліку питань, розглянутих у методичних рекомендаціях.

Зміст розташовують після титульного аркуша з нової сторінки. Він містить назви та номери початкових сторінок усіх розділів та підрозділів. Зміст окремих розділів визначено темою курсової роботи. Курсова робота має органічно поєднувати аналітичну та проектну частини. Рекомендовано дотримання такої структури курсової роботи (табл. 2).

Типова структура та зміст розділів курсової роботи

Розділи курсової роботи	Рекомендований обсяг сторінок
<p>Резюме (вступ): бізнес-ідея, мета ініціативи соціального підприємництва, планові фінансово-економічні показники реалізації проєкту.</p> <p>Загальна характеристика розроблення (ідея ініціативи соціального підприємництва, яку проблему розв'язує ця ідея, для кого розв'язують проблему, як можна монетизувати ідею, які ресурси потрібні для запуску проєкту тощо)</p>	5 – 7
<p>1. Бізнес-план соціального підприємництва.</p> <p>Економічна діагностика, аналіз та оцінювання виявленої соціальної проблеми, наявного стану її розв'язання, економічного обґрунтування можливості розв'язання проблеми в межах соціального підприємництва за допомогою моделі <i>Canvas</i> для соціального підприємництва.</p> <p>1.1. <i>Опис соціальної проблеми для започаткування соціального підприємництва, екосистеми започаткування бізнесу, включаючи конкурентів, споживачів та інших стейкхолдерів.</i></p> <p>1.2. <i>Обґрунтування витрат, цін та обсягів доходу від реалізації проєкту соціального підприємництва.</i></p> <p>1.3. <i>Визначення основних показників окупності та прогнозованої тривалості реалізації соціального підприємництва за вибраним напрямом</i></p>	15 – 18
<p>2. Обґрунтування та формування грантових заявок для проєктів соціального підприємництва.</p> <p>Діагностика, аналіз та оцінювання поточного стану державної, недержавної, іноземної, міжнародної підтримки ініціатив соціального підприємництва в Україні; розв'язання проблеми підтримки ініціатив соціального підприємництва на прикладі розроблення грантової заявки.</p> <p>2.1. <i>Поточний стан підтримки ініціатив соціального підприємництва в Україні.</i></p> <p>2.2. <i>Грантова заявка за програмою підтримки соціального підприємництва (назва)</i></p>	10 – 12
Висновки	2 – 3
Список використаних джерел	Не менше 20 джерел
Додатки	–

Вступ. У резюме (вступі) проекту соціального підприємництва здобувач вищої освіти розкриває актуальність і стан розроблення досліджуваної ідеї соціального підприємництва, підстави та вхідні дані для проведення розрахунків; визначає, для кого розв'язують проблему, як можна монетизувати ідею, які ресурси потрібні для запуску проекту.

Проектна частина містить розроблення канви бізнес-моделі соціального підприємництва. Канва ціннісної пропозиції ініціативи соціального підприємництва має вивчати сегмент клієнтів, гіпотези щодо підприємницької ініціативи. Для збирання гіпотез потрібне розуміння бізнес-цілей та основних процесів і компонентів бізнес-моделі. Для ініціатив соціального підприємництва це з'ясовують за допомогою створення канви бізнес-моделі (рис. 1), яка складається з десяти розділів:

- ціннісні пропозиції;
- споживчі сегменти;
- формат взаємовідносин (навчання, сервісне обслуговування, продукт);
- канали взаємодії з бенефіціарами та клієнтами;
- ключові види діяльності;
- ключові ресурси;
- ключові партнери та стейкхолдери;
- структура витрат;
- додаткова вартість (напрями реінвестування доходів від проекту соціального підприємництва);
- потоки надходження доходів.

Ключові ресурси Які ресурси потрібні для втілення бізнес-ідеї? Людські, фінансові, матеріальні, інформаційні тощо	Ключові роботи Послідовність виконання основних та допоміжних робіт для втілення бізнес-ідеї (доцільно формувати графік Ганта)	Тип упровадження Яким буде формат втілення бізнес-ідеї? За допомогою навчання? Виробництво товарів, послуг, сервісів тощо?	Сегменти ринку Бенефіціари Покупці Перелічіть організації, спілки або окремі групи людей, які будуть адресно сплачувати за вироблені товари, послуги, сервіси тощо	Ціннісна пропозиція Соціальна ціннісна пропозиція Оцінювання впливу Опишіть, яким чином втілення бізнес-ідеї принесе позитивний соціальний вплив. Ціннісна пропозиція для споживача. Що саме отримують споживачі після реалізації бізнес-ідеї?
Партнери + ключові стейкхолдери Які ключові групи буде задіяно в реалізації бізнес-ідеї? Для підтримки яких груп розроблено та буде реалізовано бізнес-ідею? Чи потрібні спеціальні дозволи для реалізації бізнес-ідеї?		Канали Які канали комунікацій потрібно задіяти для спілкування з бенефіціарами та покупцями?		
Структура витрат Обґрунтування величин витрат за статтями витрат (укрупнено) та/або за статтями калькуляції (детально). Як будуть змінюватися витрати зі зростанням обсягів продажів товарів, робіт, послуг?	Надлишок (прибуток) Напрями інвестування прибутку	Дохід Сформууйте таблицю доходів. Розрахуйте показники доходності, рентабельності, окупності реалізації бізнес-ідеї		

Рис. 1. Модель "канва" (ініціативи соціального підприємництва)

Перевага такої структури розташування елементів полягає в наочному поданні всіх елементів та зв'язків між ними. Можна проводити моделювання ініціативи соціального підприємництва; змінити рішення і наочно побачити, як змінюється результат (дохід) і налагоджується взаємодія з бенефіціарами та клієнтами. Наприклад, якщо змінити формат взаємовідносин, змінюється сегмент партнерів та стейкхолдерів. Головне завдання такого моделювання – знайти оптимальне співвідношення між окремими розділами.

Проектна частина має містити статистичні дані за останні два-три роки. Це дозволить більш об'єктивно розкрити тему курсової роботи та зробити виважені, достовірні висновки.

Зміст проектної частини має поєднувати текстову, табличну та графічну форми подання, зокрема моделі, схеми, діаграми тощо. Проектна частина обов'язково повинна містити висновки, які є основою для формування резюме проекту. Обсяг цієї частини – 15 – 20 с.

Аналітична частина містить аналіз та оцінювання поточного стану державної, недержавної, іноземної, міжнародної підтримки ініціатив соціального підприємництва в Україні, а також пропозиції щодо розв'язання проблеми підтримки ініціатив соціального підприємництва на прикладі розроблення грантової заявки. Обсяг цієї частини – 10 – 12 с.

Висновки містять результати виконання курсової роботи, пропозиції та рекомендації щодо їх практичного використання. Особливу увагу слід звернути на можливі соціально-економічні наслідки запропонованих перетворень як для економіки окремих територій, так і країни загалом. Обсяг висновків – 2 – 3 с.

Список використаних джерел подають у кінці курсової роботи. Він має містити не менш ніж 20 джерел наукової та методичної літератури. Список потрібно скласти в певному порядку:

1) літературні джерела українською мовою в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків чи назв джерел мережі "Інтернет", законодавчих і нормативних актів (зокрема закони, укази, кодекси, облікові стандарти, положення, інструкції міністерств і відомств, доповіді й виступи державних діячів України, інтернет-посилання);

2) літературні джерела іноземною мовою за алфавітом.

Відомості про джерела, включені до списку, подають в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків чи назв джерел мережі "Інтернет".

Відповідно до вибраної теми здобувач вищої освіти здійснює пошук, систематизацію і ретроспективний аналіз джерел науково-методичної, науково-практичної, статистичної інформації, а саме: монографій, підручників і посібників, публікацій у періодичних професійних виданнях, реферативних журналах, інформації з мережі "Інтернет".

Для підбору джерел інформації доцільно використовувати:

наукові публікації, індексовані в міжнародних наукометричних базах (*Scopus, Web of Science (WOS), Copernicus* та ін.);

наукові публікації в електронних і друкованих фахових виданнях;

статистичні довідники Державного комітету статистики України, Державної фіскальної служби України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України; статистичні бази місцевих органів самоврядування; міжнародні статистичні бази *UN, IMF, World Bank, WTO, OECD* та ін.;

електронні публікації.

Додатки. У додатки вміщують статистичні матеріали, розрахункові таблиці, узагальнювальні схеми чи діаграми. За наявності кількох додатків оформлюють окрему сторінку "Додатки", номер якої є останнім, що належить до обсягу курсової роботи.

Під час написання курсової роботи потрібно дотримуватися правил академічної доброчесності та нормативно встановлених правил оформлення тексту, таблиць, формул, розрахунків, схем, рисунків.

Текст у курсовій роботі викладають у науковому стилі, який характеризують такі ознаки: змістова логічність, цілісність, об'єктивність, лаконічність, чіткість, зрозумілість, завершеність, доказовість суджень.

За наявності в здобувача вищої освіти власних публікацій за вибраною тематикою слід давати посилання на них в основному тексті.

3. Правила оформлення курсової роботи

Курсову роботу оформлюють за допомогою комп'ютера. Текст друкують з одного боку аркуша паперу стандартного формату А4, до тридцяти рядків на сторінці. Абзацний відступ має бути однаковим по всій роботі й дорівнювати п'яти знакам (приблизно 1,25 см). Вирівнювання основного тексту – по ширині.

Шрифт друку має бути чітким, рядок – чорного кольору середньої жирності. Під час комп'ютерного набору тексту слід використовувати гарнітуру шрифту Times New Roman, кегель 14. Міжрядковий інтервал –

множник 1,3. Під час оформлення таблиць та рисунків допускають використання розміру шрифту 12. Міжрядковий інтервал у таблиці може бути від 1,0 до 1,15.

Текст курсової роботи друкують з обов'язковим дотриманням таких відступів від краю аркуша: лівий – 30 мм, правий – 15 мм, верхній та нижній – 20 мм.

У процесі виконання роботи необхідно витримувати рівномірну щільність, контрастність і чіткість зображення. Усі лінії, літери, цифри і знаки мають бути однаково чорними по всій роботі. Друкарські помилки та графічні неточності можна виправляти за допомогою коригуючої рідини і нанесення на тому самому місці виправленого тексту.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, ілюстрацій, таблиць, формул подають арабськими цифрами. Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті. Нумерувати сторінки починають зі вступу, урахувавши попередні сторінки: титульний аркуш, зміст.

Заголовки структурних частин роботи "ЗМІСТ", "РЕЗЮМЕ (ВСТУП)", "РОЗДІЛ", "ВИСНОВКИ", "СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ", "ДОДАТКИ" друкують великими літерами симетрично до тексту.

Кожну структурну частину курсової роботи треба починати з нової сторінки. Заголовки структурних частин роботи варто розташовувати в центрі та друкувати великими літерами без крапки наприкінці.

Текст основної частини роботи потрібно розподіляти на підрозділи.

Назви підрозділів основної частини роботи повинні мати пронумеровані заголовки. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, то їх розділяють крапкою. Відстань між заголовком розділу та підрозділу й заголовком і текстом має дорівнювати одному комп'ютерному інтервалу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. У кінці номера підрозділу теж має бути крапка, наприклад: "2.1." (перший підрозділ другого розділу). Потім у тому самому рядку друкують заголовок підрозділу.

Заголовки підрозділів слід починати з абзацного відступу, не підкреслюючи, без крапки наприкінці. Після заголовка підрозділу на сторінці (у кінці сторінки) має бути не менш ніж три-чотири рядки.

Новий підрозділ починають на тій самій сторінці, на якій закінчився попередній, залишивши відступ у два рядки. Остання сторінка кожного розділу має бути заповненою текстом не менш ніж на 2/3 сторінки.

Ілюстрації й таблиці потрібно подавати в курсовій роботі безпосередньо після тексту, де їх згадано вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації позначають словом "Рис." і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках.

Ілюстрації й таблиці, розміщені на окремих сторінках курсової роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставлять крапку, наприклад: "Рис. 1.3" (третій рисунок першого розділу).

Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, наприклад: "Таблиця 1.1" (перша таблиця першого розділу). Заголовки граф мають починатися з великих літер, а підзаголовки – з малих. У разі перенесення частини таблиці на іншу сторінку друкують слова "Закінчення табл." і вказують номер таблиці, наприклад: "Закінчення табл. 1.2". Головою таблиці тут є цифровий порядок. Якщо цифрові або інші дані в якому-небудь рядку таблиці не подають, то в ньому ставлять прочерк.

Відстань між попереднім та наступним текстом і таблицею має дорівнювати одному рядку.

Формули в курсовій роботі обов'язково виконують у редакторі формул. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі. Номери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (1.1) (перша формула першого розділу).

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів подають безпосередньо під формулою в тій послідовності, у якій їх наведено у формулі.

Значення кожного символу й числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова "де" без двокрапки.

Список джерел подають у такій послідовності:

1) літературні джерела українською мовою в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків чи назв джерел мережі "Інтернет", законодавчих і нормативних актів (зокрема закони, укази, кодекси, облікові стандарти, положення, інструкції міністерств і відомств, доповіді й виступи державних діячів України, інтернет-посилання);

2) літературні джерела іноземною мовою за алфавітом.

Приклад порядку розміщення та оформлення використаної літератури

Один чи більше авторів без редактора

1. Гриньова В. М. Оптимізація вартості складових ресурсного потенціалу підприємства : монографія / В. М. Гриньова, М. М. Салун. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 236 с.

2. Salun M. Project students' teamwork in Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics / M. Salun, K. Zaslavska // Project team members' colors preference in the didactic context of the education at the universities in selected EU countries / Kateřina Vočková et al. – Edition: first. – London; Ostrava: STS Science Centre, Ltd. in coedition with Key Publishing s.r.o., 2020. – 216 p.

Один чи більше авторів із редактором

1. Бутенко Д. С. Пошук шляхів розвитку підприємницької діяльності в Україні / Д. С. Бутенко // Міжнародні економічні та суспільні відносини: стан, проблеми, перспективи розвитку : монографія / за ред. Л. М. Савчук, М. В. Корнєєва. – Дніпро : Пороги, 2021. – С. 69–110.

Без автора (збірники, матеріали конференцій, книги за редакцією, укладачі, упорядники)

1. Діяльність суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва : стат. зб. / Держ. ком. статистики України. – Київ, 2021. – 119 с.

Стаття в журналі, газеті

1. Проскурніна Н. В. Стратегічні детермінанти розвитку міжнародної економічної діяльності в умовах цифровізації / Н. В. Проскурніна, К. В. Тимошенко // Український журнал прикладної економіки та техніки. – 2024. – Т. 9. – № 1. – С. 72–77.

2. Salun M. Strategies for resilience in a dynamic world: from VUCA to BANI / M. Salun, K. Zaslavska // Proceedings of 10th Socratic Lectures. – 2024. – P. 185–189.

Тези доповідей у матеріалах конференцій

1. Литвиненко А. О. Розвиток торгівлі в Україні: діагностика стану, тенденції та перспективи 2023 року / А. О. Литвиненко, Д. О. Синицька // Стратегічні пріоритети розвитку підприємництва, торгівлі та біржової

діяльності : матеріали IV-ої Міжнародної науково-практичної конференції, 10–11 травня 2023 р. – Запоріжжя, 2023. – С. 253–255.

2. Salun M. Theoretical Basis of Social Entrepreneurship Practice / M. Salun, K. Zaslavska // Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики : матеріали VIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 24 листопада 2023 р. : тези допов. – Харків : ФОП Лі-буркіна Л. М., 2023. – С. 1045–1048.

Електронні ресурси

1. Butenko D., Zaslavska K., Sheianova Yu. Scientific and methodological principles of organizational capital management and its assessment // Economics of Development, 2023, 22(3), P. 52–61. DOI: 10.57111/econ/3.2023.52.

2. Salun M. M. Trust at the Workplace: Experience of Ukrainian IT-Companies / M. M. Salun, D. Mcloughlin, K. A. Zaslavska // Глобальні та національні проблеми економіки : Миколаїв. – 2017. – № 17. – С. 306–313 ; [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://global-national.in.ua/>.

Закони та інші нормативні документи

1. Конституція України : Закон України № 254к/96-ВР від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

2. Про Стратегію сталого розвитку "Україна-2020" : Указ Президента України № 5/2015 від 12 січня 2015 року // Офіційний вісник Президента України. – 2015. – № 2. – С. 14. – Ст. 154.

Додатки оформлюють як продовження роботи та розміщуються у порядку появи посилань на них у тексті. Кожний додаток має починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований зверху симетрично відносно тексту сторінки. Додатки слід позначати по-слідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад: "Додаток А", "Додаток Б" і т. д.

Після останньої сторінки списку використаної літератури перед додатками слід розмістити чистий аркуш паперу, на якому в центрі великими літерами (розміром (кеглем) 32 пт) надрукувати слово "ДОДАТКИ". У змісті роботи треба вказувати першу сторінку додатків.

Нумерацію сторінок на додатках не проставляють. Назви додатків, таблиць, рисунків друкують шрифтом 14, а матеріал додатків може мати шрифт, відмінний від 14. Ілюстрації, таблиці, формули, розміщені

в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: "Рис. А.2" – другий рисунок додатка А. Якщо в додатку лише один рисунок або одна таблиця, їх можна не нумерувати, а обмежитися загальною назвою додатка.

4. Критерії оцінювання курсової роботи

Курсову роботу виконують самостійно. Здобувач вищої освіти має консультиватися з викладачем протягом вивчення навчальної дисципліни відповідно до графіка навчального процесу. Курсову роботу виконують і подають на кафедру згідно з терміном, зазначеним у навчальному плані. Роботу перевіряють на плагіат із використанням системи StrikePlagiarism.com.

До перевірки на кафедру подають роботу, яка попередньо узгоджена з керівником та відповідає структурі курсової роботи навчальної дисципліни.

Якість виконання курсової роботи визначається наявністю таких елементів науково-практичного дослідження:

системного аналізу проблемної ситуації та об'єкта дослідження;

теоретичного узагальнення наявних підходів до розв'язання проблемної ситуації та використання передового сучасного науково-методичного інструментарію;

елементів творчості.

У процесі виконання курсової роботи здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння визначати, аналізувати поточні цілі сталого розвитку країни і територіальних громад, формувати на їх основі новаторські бізнес-ідеї соціального підприємництва, упроваджувати систему соціальної відповідальності бізнесу.

Зауваження керівника мають бути деталізованими та обґрунтованими. Після доопрацювання здобувач вищої освіти повторно подає курсову роботу керівнику для перевірки усунення вказаних зауважень.

Оцінка за виконання курсової роботи складається з оцінки за її виконання та оцінки за захист. Оцінювання набутих компетентностей та сформованих результатів навчання здобувача вищої освіти під час виконання та захисту курсової роботи проводить комісія, склад якої визначено відповідним протоколом засідання кафедри, за 100-бальною накопичувальною системою оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти ХНЕУ ім. С. Кузнеця за такими етапами навчальної діяльності (табл. 3).

Розподіл балів за етапами курсової роботи

<i>Елементи навчальної діяльності</i>	<i>Бали</i>
Вибір та обґрунтування актуальності теми курсової роботи	10
Підбір та огляд літературних джерел за темою курсової роботи	5
Аналіз сучасних підходів щодо розв'язання виділеної проблеми відповідно до теми курсової роботи	10
Проведення аналізу, оцінювання та узагальнення результатів відповідно до теми роботи	30
Графічне відображення отриманих результатів	10
Логічні та виважені висновки	5
Компонент своєчасності подання роботи на перевірку	5
Захист курсової роботи	25
<i>Підсумковий рейтинговий бал із курсової роботи</i>	<i>100</i>

Тривалість захисту курсової роботи не має перевищувати 10 хвилин. До захисту роботи здобувач вищої освіти готує доповідь, розраховану на 5 – 7 хв і презентацію в MS Power Point (обсягом не більше ніж 10 слайдів).

Оцінюючи курсову роботу, комісія враховує якість дослідження, практичну значущість, відповідність оформлення встановленим вимогам, уміння захистити сформульовані положення та висновки.

Рекомендована література

Основна

1. Долуда Л. Соціальне підприємництво. Бізнес-модель. Реєстрація. Оподаткування [Електронний ресурс] / Л. Долуда, В. Назарук, Ю. Кірса нова. – Київ : "Агентство "Україна", 2017. – 92 с. – Режим доступу : https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/02/Social_Entrepreneurship_web.pdf.
2. Соціальне підприємництво: від ідеї до суспільних змін [Електронний ресурс] : посібник / А. А. Свинчук, А. О. Корнецький, М. А. Гончарова та ін. – Київ : ТОВ "ВІ ЕН ЕЙ", 2017. – 188 с. – Режим доступу : https://krliman.gov.ua/upload/editor/soc_biznes.pdf.
3. European Commission. Social Enterprises and Their Ecosystems in Europe. Comparative Synthesis Report / G. G. Carlo Borzaga, B. Franchini, S. Chiomento et al. – Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2020. – 192 p. – Режим доступу : https://base.socioeco.org/docs/social_enterprises_and_their_ecosystems_in_europe_comparative_synthesis_report.pdf.

Додаткова

4. Social entrepreneurship research: A review and future research agenda / P. Gupta, S. Chauhan, J. Paul, M. Jaiswal // Journal of Business Research. – 2020. – № 113. – P. 209–229.

Інформаційні ресурси

5. Сайт ПНС "Соціальне підприємництво" // ХНЕУ ім. С. Кузнеця. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=7682>.
6. European Commission. Sectors of the Social economy in the EU: Social enterprises [Electronic resource]. – Access mode : https://ec.europa.eu/growth/sectors/social-economy/enterprises_en.
7. Halunko V. Global experience of social entrepreneurship development [Electronic resource] / V. Halunko, A. Ivanyshchuk, T. Popovych. – Access mode : <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-1-62-67>.
8. Miesing P. Introduction to Social Entrepreneurship [Electronic resource]. – Access mode : https://www.albany.edu/faculty/miesing/teaching/socent/1%20Introduction%20to%20Social%20Entrepreneurship.pdf?_cf_chl_captcha_tk_=zLDKjIAIGsT.Z9Vrwh1dkkAtSrEqTu3LTvNOdjqC094-1638984072-0-gaNycGzNCFE.
9. Social Enterprise Alliance [Electronic resource]. – Access mode : <http://socialenterprisecensus.org/>.

Додатки

Додаток А

Приклад оформлення титульного аркуша курсової роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Кафедра підприємництва, торгівлі
та туристичного бізнесу

КУРСОВА РОБОТА

на тему "Бізнес-план соціального підприємництва"
з навчальної дисципліни
"Соціальне підприємництво"

Виконав(-ла): здобувач(-ка) вищої освіти
другого (магістерського) рівня
групи (шифр групи),
спеціальності 076 "Підприємництво та торгівля"
ОПП "Підприємництво та торгівля"

Керівник: канд. екон. наук, доцент _____
Національна шкала: _____
Кількість балів: _____ Оцінка ECTS: _____

Члени комісії:

_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

Харків – 202__

Зміст

Вступ	3
1. Основні етапи виконання курсової роботи	5
2. Загальна структура курсової роботи	6
3. Правила оформлення курсової роботи	11
4. Критерії оцінювання курсової роботи	16
Рекомендована література	18
Основна	18
Додаткова	18
Інформаційні ресурси	18
Додатки	19

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО

**Методичні рекомендації
до виконання курсової роботи
для здобувачів вищої освіти
спеціальності 076 "Підприємництво та торгівля"
освітньої програми "Підприємництво та торгівля"
другого (магістерського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач **Салун** Марина Миколаївна

Відповідальний за видання *М. М. Салун*

Редактор *Н. Г. Войчук*

Коректор *В. О. Дмитрієва*

План 2025 р. Поз. № 41 ЕВ. Обсяг 21 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру

ДК № 4853 від 20.02.2015 р.